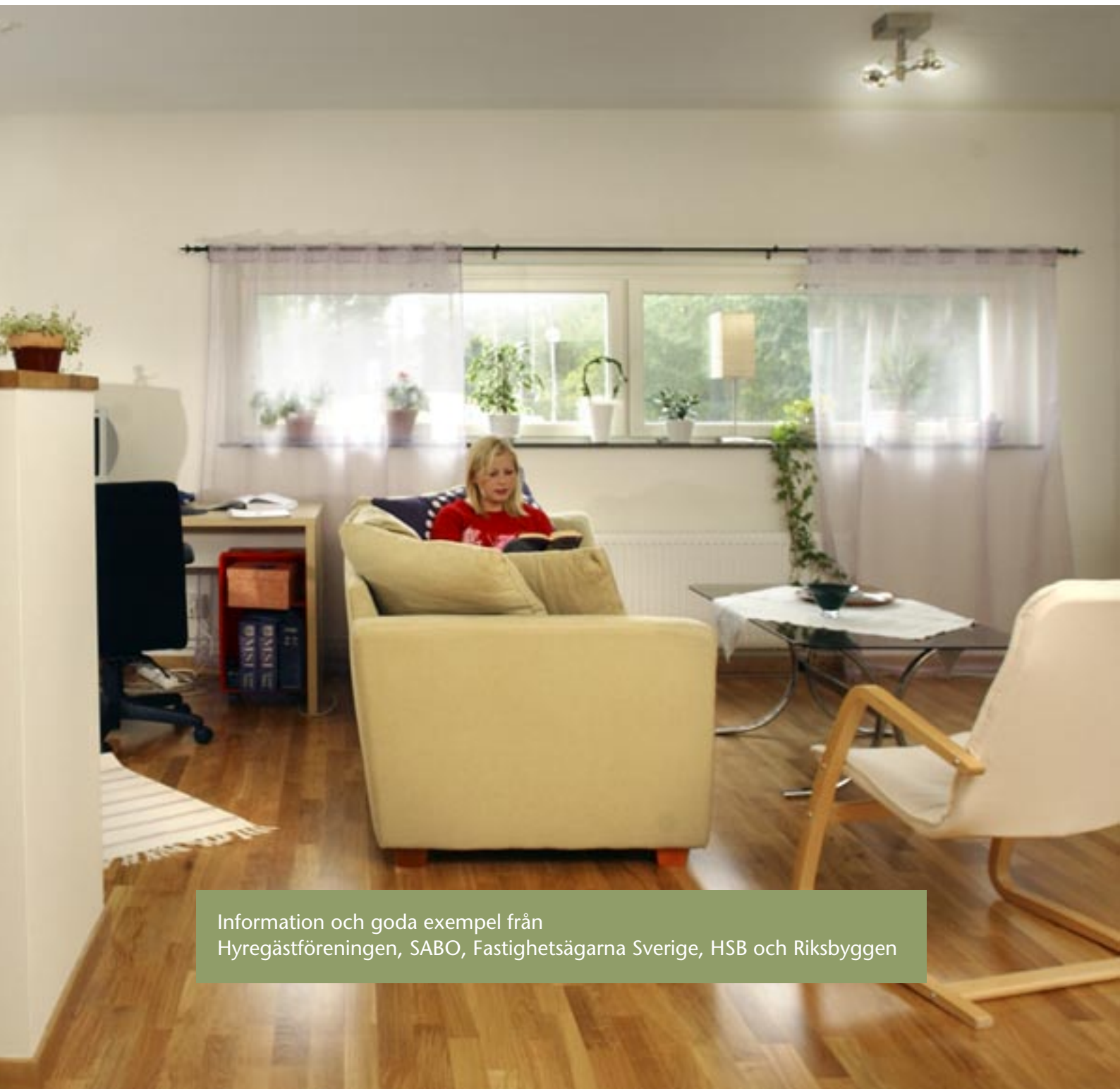

MIBB

MILJÖINVENTERING I BEFINTLIG BEBYGGELSE

Information och goda exempel från
Hyregästföreningen, SABO, Fastighetsägarna Sverige, HSB och Riksbyggen

FAKTA

Utgår från de boendes upplevelser

MIBB är en metod för inventering av inomhusmiljön i bostäder som har utvecklats i samarbete mellan ett flertal organisationer och bostadsföretag. Det som är unikt för MIBB är att den är utformad så att den tar hänsyn till de boendes upplevelser. Under årens lopp har metoden utvecklats till en utbyggd MIBB som omfattar mer än bara inomhusmiljön.

MIBB har visat sig framgångsrik inte bara som en bra källa till kunskap om boendemiljö. Där MIBB har genomförts har även relationerna mellan boende och fastighetsägare förbättrats. MIBB har dessutom resulterat i större kontroll över utgifter för exempelvis energi.

FAKTA

MIBB

- Boendeenkät om upplevelser av värmekomfort, luftkvalitet, ljus- och ljudförhållanden, fukt och mögel
- Besiktning av lägenheter och gemensamma utrymmen med fokus på inomhusmiljön

FAKTA

Riksbyggens och HSBs utbyggda MIBB

- Boendeenkät om upplevelser av värmekomfort, luftkvalitet, ljus- och ljudförhållanden, fukt och mögel
- Besiktning av lägenheter och gemensamma utrymmen omfattande fastighetens inne- och utemiljö, arbetsmiljö, förvaltning och dess miljöstatus såsom byggmaterial, mark, avfall, installationer och energianvändning

MIBB för friskare boendemiljö, ökat samarbete och bättre ekonomi

Mår du bra där du bor? Är det bra luftväxling inomhus? Är det kallt? Är det varmt? Hur är det med fukt och mögel? Bullrar det mycket? Boendemiljön i våra bostäder är mycket viktig för att vi ska må bra. Det kan tyckas som en självklarhet. Men hur vet vi att miljön är bra eller dålig? Med MIBB, Miljöinventering I Befintlig Bebyggelse, har det utvecklats en metod som ger underlag för förbättring av vår boendemiljö.

Boendekät ger delaktighet

MIBB är en metod genom vilken fastighetsägare och boende kan få en lägesrapport om innemiljön i sin fastighet genom en inventering. En del av inventeringen utgörs av en besiktning av fastigheten av en certifierad miljöinventerare. Vad som gör MIBB unikt är att en boendekät dessutom är obligatorisk. MIBB utgår på så sätt från de upplevelser och erfarenheter som finns hos de som bor eller använder byggnaden. Samarbete, delaktighet och inflytande är inte bara ord, utan viktiga ingredienser i inventeringsarbetet.

Förbättrade relationer

MIBB har visat sig vara en mycket framgångsrik metod. Förutom förbättrad boendemiljö ger den sociala effekter som exempelvis ökad trygghet och förbättrade relationer mellan grannar och mellan boende, ägare och

förvaltare. Metoden ger ökade kunskaper om hur jag som boende eller lokalanvändare själv kan påverka och förbättra min boendemiljö.

Även miljö- och förvaltningsaspekter

MIBB är en metod som har vuxit fram genom ett samarbete mellan Hyresgästföreningen, SABO, Fastighetsägarna Sverige, HSB och Riksbyggen. När samarbetet inleddes i mitten av 1990-talet handlade MIBB endast om att inventera vissa bestämda faktorer som har betydelse för innemiljön. Under årens lopp har MIBB mer och mer utvecklats till en inventering som omfattar även andra miljö- och förvaltningsaspekter som har betydelse för boendemiljön som till exempel energianvändning, yttre miljö, miljöpåverkande material med mera. En sådan utökad metod har utvecklats av Riksbyggen och används nu också av HSB.

Att möta framtidens krav

Eftersom MIBB innebär ett förebyggande miljöarbete upptäcks skador och problem i ett tidigt skede. Det leder till ökad kontroll på drift- och underhållskostnaderna. MIBB är dessutom en metod för fastighetsägare att möta samhällets ökade krav på exempelvis bostadsdeklarationer. En miljöinventering i en bostadsrättsförening ger de boende och fastighetsägaren en helhetsbild över miljösituationen i fastigheten. Styrelsen i en förening ska känna trygghet efter att ha genomfört en inventering enligt MIBB.

Goda exempel

I den här broschyren vill vi organisationer som står bakom MIBB lyfta fram några goda exempel på genomförda inventeringar och vilka resultat som kan uppnås.

Hyresgästföreningen Riksförbundet
SABO
Fastighetsägarna Sverige
HSB
Riksbyggen

FAKTA

Kostnad idag – lönsamt på sikt

Genomförandet av en miljöinventering medför självfallet en kostnad för fastighetsägaren/bostadsrättsföreningen. Erfarenheter visar emellertid att drift- och underhållskostnader reduceras och att antalet klagomål minskar efter genomförd inventering. Med andra ord är inventeringen en investering som lönar sig på sikt. Kostnaden för inventeringen är beroende på enkätens omfattning samt i vilken utsträckning de boende medverkar vid utdelning, insamling och information.

Lyckat samarbete i Uppsala

I Uppsala har Hyresgästföreningen tillsammans med Uppsalahem genomfört miljöinventeringar utifrån MIBB. Bland annat i bostadsområdet Täljstenen i Eriksberg. Det är inte alltid självklart att samarbetet mellan hyresgästföreningen och förvaltare fungerar. I Uppsala finns en annan syn, tack vare MIBB.

MIBB – ett viktigt verktyg

Både Hyresgästföreningen och Uppsalahem ser positivt på att använda MIBB som ett verktyg att mäta innemiljön med. Hittills har en betydande del av Uppsalahems lägenheter miljöinventerats sedan starten 1999.

– Ja, på 1970–80-talet gjorde vi själva en hel del generella underhållsbesiktningar i lägenheterna var tionde år som efter omprioriteringar fick stå tillbaka. Idag arbetar vi med MIBB eftersom det är av stor vikt

att kontinuerliga besiktningar av lägenheterna görs. Därför tycker jag att det är bra att en utomstående konsult kommer in och tittar både på själva fastigheten och på lägenheterna, säger förvaltaren Stig Tapper.

Aktiva hyresgäster

I hyresgästföreningen Täljstenen finns många aktiva och engagerade medlemmar vilket självklart underlättar då det handlar om att undersöka boendemiljön i praktiken.

– De brister som upptäcks vid miljöinventeringar är en självklarhet för Uppsalahem att åtgärda, omgående eller på sikt beroende på besiktningens rekommendationer. Detta har stärkt vårt samarbete ytterligare, säger Helena Löfvenberg, verksamhetsutvecklare på Hyresgästföreningen Uppsala.

Konkreta resultat

MIBB ger konkreta testresultat vilket gör det lättare för förvaltaren att åtgärda fel och brister.

– Vi vill givetvis att våra hyresgäster ska ha hälsosamma bostäder. För oss är MIBB ett utmärkt verktyg för att få kunskap och dokumentation om vilken status våra fastigheter har, säger Jeanette Nilsson, förvaltare och miljöansvarig på Uppsalahems förvaltningsavdelning.

Stora energi- besparingar inom Timråbo

En miljöinventering enligt MIBB ger inte bara resultat i en långsiktig förbättrad boendemiljö. I Timrå har man även lyckats få bättre kontroll på energiförbrukningen.

Under 2003 påbörjades miljöinventeringen med MIBB inom Timråbo. Husens innemiljö bedömdes i sin helhet, inklusive bostadslägenheter, lokaler, vindar och källare.

Ett projekt för att effektivisera energianvändningen i företagets fastigheter startades. Det var viktigt inte minst med tanke på att energikostnaderna tog en allt större del av företagets kostnader.

En förstudie visade att det skulle vara möjligt att reducera energiförbrukningen väsentligt med rimliga investeringskostnader. Detta arbete har påbörjats under 2004 och kommer att pågå under flera år.

FAKTA

Så genomförs MIBB

Initiativet till att genomföra MIBB kan komma både från fastighetsägaren/bostadsrättsföreningen och från de boende. Så här kan en miljöinventering gå till:

- Informera alla boende och brukare av fastigheten om att en inventering kommer att äga rum.
- Anlita en certifierad miljöinventerare. För adresser se sista sidan i denna broschyr.
- Miljöinventeraren bestämmer tillsammans med fastighetsägaren/bostadsrättsföreningen och de boendes representanter vilka hus som ska inventeras.
- Handlingar för genomförandet tas fram (ritningar på huset, underhållsplan, OVK-protokoll, uppgifter om energi/resursförbrukning och radonmätningar etc.).
- Enkäter lämnas ut till alla boende/brukare av lägenheter och lokaler. Vilken enkät som ska användas bestäms tillsammans med miljöinventeraren.
- Med enkätsvaren som grund genomförs sedan en besiktning av fastigheten/fastigheterna.
- Slutligen tolkas samtliga resultat av enkäter och besiktningar och sammanställs till en rapport. Resultatet delges de boende och ett anslag om att en inventering är genomförd sätts upp på väl synlig plats i inventerade fastigheter. Rapporten ger fastighetsägaren/bostadsrättsföreningen och de boende, förutom en helhetsbild över fastigheten och hur de boende upplever miljön, ett bra underlag för underhållsplaneringen.

MIBB bör genomföras med viss kontinuitet, rekommendationen är var tredje år.

LKF i Lund fick miljöpris

Lunds Kommuns Fastighets AB, LKF, prisades med SABOs miljöpris 2002 för sitt arbete med miljöinventering av innemiljön. Det finns många fördelar med att använda MIBB enligt ledningen. LKF valde tidigt att arbeta med MIBB och utvecklade det på ett föredömligt sätt.

Förankringen av MIBB startade i boinflytandekommittén och började som ett pilotprojekt. Projektet innefattade 100 lägenheter byggda 1986 inom kvarteret Boplatsen i Lund. Hyresgästerna fick svara på en enkät och samtliga lägenheter besiktigades. Dessutom rensade skorstensfejarmästaren alla imkanaler.

Brister åtgärdas

I de fall hyresgästen påtalade brister besöktes lägenheten åter och beroende på problem-

ställning kontaktades personal från underhålls- respektive drifts-avdelningen för åtgärd eller utredning.

En månad efter utförda åtgärder var inomhusklimatet behagligt och dragproblemen hade upphört.

Bara fördelar

– Tack vare MIBB fick vi nöjda hyresgäster och vi kunde dessutom sänka våra energikostnader på grund av lägre energiflöde. Efter genomförd

MIBB märkte vi dessutom att antalet felanmälningar sjunkit avsevärt, säger Bengt Sandin, förvaltningschef och miljöansvarig vid LKF.

Positiva erfarenheter

LKF utvecklade sedan sin metod att undersöka lägenheter efter erfarenheter i pilotprojektet och under 2001–2003 genomfördes MIBB inom hela LKFs bestånd. När LKF genomför MIBB besöks alltid alla lägenheter.

– Vi genomför MIBB till största delen med hjälp av egen personal och i övrigt utan ökade kostnader, säger Börje Svensson, VD för LKF.

Inom ramen för LKFs miljöavtal med hyresgästföreningen ska MIBB genomföras var tredje år. Nu pågår andra varvet i MIBB-cirkeln.

Pilotprojekt i Danderyd gav AP Fastigheter mersmak för MIBB

– Med MIBBen vände vi på kakan. Istället för att starta med en teknisk miljöinventering, började vi med att fråga alla boende hur de upplevde sin boendemiljö. Det gav oss en bredare förankring hos de boende och nya infallsvinklar i fastighetens miljöbedömning, berättar Bengt Jansson Miljöansvarig på AP Fastigheter i Stockholm.

Under flera år hade AP Fastigheter arbetat med teknisk miljöinventering enligt ett system som Tyréns AB utvecklat. Kompletteringen av en boendeenkät enligt MIBB, gav AP Fastigheter viktig information inför den tekniska besiktningen. Arbetet med en miljöinventering med MIBB började som ett pilotprojekt 2003. Det objekt som valdes ut var en fastighet i Danderyd, ett trevånings flerbostadshus med 60 lägenheter, byggt 1961.

Samarbete med föreningen

– Vi började med att utforma en enkät i samarbete med

hyresgästföreningen, berättar Bengt Jansson.

Sedan följde genomförandet av MIBBen med informationsmöte med hyresgästerna, utdelning och insamling av enkäten, teknisk besiktning av alla lägenheter, utvärdering av enkäter och informationsmöte med hyresgästerna och slutligen genomförande av åtgärder och uppföljning.

Resultatet av MIBB blev att hyresgästerna på det hela taget var nöjda med innemiljön. Vissa klagomål framkom dock, bl a vad gällde inomhustemperaturen.

– Det intressanta var att hyresgästerna inte var helt nöjda med innemiljön trots att besiktningen

visade att byggnaden klarade de tekniska kraven, säger Bengt Jansson.

Viktigt med upplevelsen

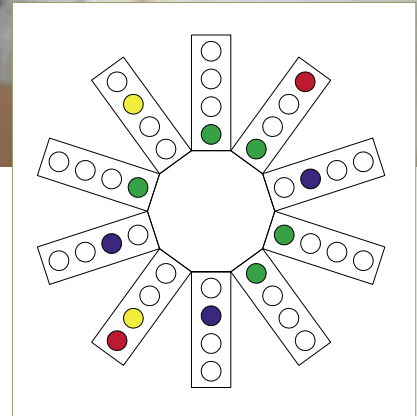
Detta visar att godkända luftflöden (OVK) och godkända inomhustemperaturer inte är detsamma som att hyresgästen upplever att innemiljön är bra. Det är därför viktigt att lyssna till brukarnas upplevelser när man skall komma fram till vad som skall göras.

Bengt Jansson tycker det finns många fördelar med miljöinventering enligt MIBB.

– Framförallt blir de boende engagerade och är med och påverkar vad som skall göras. När lägenheterna besiktigas, åtgärdar vi samtidigt mindre problem i lägenheterna. Allt protokollförs och större problem åtgärdas i nästa steg. MIBBen har hjälpt oss att spara pengar, samtidigt som vi visar omtanke för våra gäster, avslutar Bengt Jansson.

Riksbyggens och HSBs miljöinventering med MIBB

Från början utvecklades MIBB för att enbart inventera innemiljön. Metoden visade sig vara så bra att den fick fungera som utgångspunkt för en utbyggd inventeringsmetod som även hanterar fastighetens miljöstatus, utemiljö, arbetsmiljö och förvaltning.

MIBB är ursprungligen en metod för att inventera innemiljö i befintliga bostäder. Metoden utgick från en enkel men viktig princip; att de som bor i bostaden har mycket att berätta om boendemiljön. Därför konstruerades en enkät som tog upp frågor kring bland annat värme, lukt, ventilation och ljud. Resultaten gav god vägledning för vilket förbättringsarbete som var nödvändigt.

Utbyggd MIBB

Allteftersom har MIBB justerats och vidareutvecklats. Med MIBB

som grund har Riksbyggen och HSB tillsammans med Tyréns AB utvecklat en utbyggd MIBB som förutom innemiljön även hanterar fastighetens utemiljö, arbetsmiljö och förvaltning. Metoden behandlar dessutom fastighetens miljöstatus såsom byggmaterial, mark, avfall, installationer och energianvändning. Besiktningen utförs av en miljöinventerare som är certifierad enligt kravspecifikationen CMF, och sker i samarbete med fastighetsägaren/ bostadsrättsföreningen. Certifieringen är ackrediterad av Swedac.

När besiktningen är genomförd presenteras den i en rapport, en sammanställning av materialet kompletterat med åtgärdsförslag. I rapporten framgår vilka områden som är helt godkända och vilka som kräver omedelbara åtgärder. Detta illustreras av ett antal fyrfärgade trafikljus (se bild ovan).

Viktiga nyckeltal

Rapportens resultat ger en klassificering av fastigheten i form av ett tal mellan ett och tio, där tio är bäst. Klassificeringen vägs sedan samman med en bedömning av ett antal positiva miljöfaktorer i drift och förvaltning. De båda talen för klassificering och bedömning av miljöfaktorer är viktiga nyckeltal för kalkyl och uppföljning av framtida åtgärder. Fastigheten får slutligen ett certifikat på att en miljöinventering har genomförts.

FAKTA

Riksbyggens och HSBs miljöinventering med MIBB

- Komplet miljöbedömning av byggnaden inklusive medianförbrukning. Bedömning efter angelägenhetsgrad.
- Boendeenkät
- Miljöambitionsbedömning av förvaltningen
- Åtgärdsförslag
- Miljöbedömningsnyckeltal för uppföljning av en fastighet eller hela fastighetsbeståndet

Framgång för utbyggd MIBB i Göteborg

Att syna boendemiljön i fogarna kan förenkla arbetet med underhåll och investeringar. Bostadsrättsföreningarna Tuvehus 6 och Rappedalen i Göteborg är två av allt fler Riksbyggenföreningar som låtit göra en miljöinventering.

Skälen till att genomföra en inventering varierar, men i miljöbalken står att läsa att "verksamhetsutövaren har ansvar för de människor som bor och vistas i en byggnad". I en bostadsrättsförening är styrelsen verksamhetsutövare och har därmed större ansvar än vad många känner till.

Stort gensvar

Miljöinventeringen bygger på MIBB och ett standardformulär framtaget av Tyréns AB, ett företag som sysslar just med inventering och standardisering. För att även bli bedömd av Riksbyggen ska formuläret kompletteras med ytterligare 68 frågor som främst rör förvaltningen och

arbetsmiljön för dem som sköter om husen.

En viktig del av miljöinventeringen är den enkät som delas ut till alla hushåll i föreningen. Styrelsen i Tuvehus 6 gladdes åt det stora gensvaret, drygt hälften av de 423 hushållen svarade, trots att inga extra påstötningar gjordes.

Det är ett gott tecken som tyder på att de boende är engagerade i miljöfrågor. Och att det finns ett stöd för att genomföra inventeringen, säger Lars-Göran Larsson, föreningens ordförande. I Tuvedalen fortsätter nu arbetet med en saneringsplan.

Lägenheterna ökar i värde

Rappedalen fick det högsta betyg som delats ut sedan Riks-

byggen införde miljöinventering 2001.

– I äldre fastigheter hittar vi ofta PCB och asbest, gifter som drar ner betyget betydligt. Bostadsrättsföreningen Rappedalen byggdes 1988–99 och då hade man lärt sig bygga utan asbest och radon vilket gör att deras betyg blir högt. Dessutom hade de perfekta värden på vatten, el- och värmeförbrukning, säger Karin Mizgalski, certifierad miljöinventerare.

I Rappedalen går nu föreningen vidare med sin underhållsplan. Då kommer miljöinventeringen väl till pass.

– Vi nöjer oss inte bara med att vara bra. Alla föreningar har saker att förbättra. Vi vill jobba för att de boende ska bli så nöjda som möjligt, då blir lägenheterna mer attraktiva och ökar i värde. På sikt kan även försäkringspremier och lånevillkor bli mer förmånliga, säger Jan Delin, ordförande i Rappedalen.

Viktigt med boendemedverkan

Syftet med en miljöinventering är att alla lägenheter ska erbjuda ett bra boende som inte framkallar problem eller dålig hälsa. Utgångspunkten i MIBB är de boendes upplevelse av sin boendemiljö. De boendes medverkan i MIBB är central. Som boende känner man väl till sin boendemiljö och kan därför bidra med viktig information som kan leda till förbättringar.

MIBB bidrog till minskad strålning

Miljöinventering med MIBB är ett effektivt sätt att hitta dolda och svårupptäckta fel. Det kan röra sig om energiläckor, radon, mögel eller som i bostadsrättsföreningen Nyrågen i Kopparberg – elektromagnetisk strålning.

Sanna Edling är kvalitets- och miljösamordnare för HSB Mälardalen. Hon förespråkar metoden miljöinventering med MIBB.

– Absolut, det ger en trygghet både för de boende och för föreningen, säger hon.

Aktiva boende

Bostadsrättsföreningen Nyrågen i Kopparberg anmälde tidigt att de ville vara med i HSBS pilotprojekt för undersökning av boendemiljön genom en miljöinventering. Föreningen har 63 bostadsrätter fördelade på tre fastigheter. Alla bostadsrättsinnehavare i Nyrågen informerades innan de fick svara på en enkät rörande sitt boende. Sju

olika områden togs upp; buller, ljus, värme, ventilation, fukt, drift/skötsel och trivsel. Genom enkäten fick de boende aktivt delta i inventeringen genom att skriva ned hur de upplevde sin boendemiljö.

Mer än innemiljö

Utöver boendeenkäten genomfördes en besiktning av fastigheternas inne- och utemiljö, arbetsmiljö, förvaltning och miljöstatus av en certifierad miljöinventerare. Efter den grundliga genomgången av fastigheterna tolkade miljöinventeraren resultaten och sammanställde en rapport innehållande både enkät- och inventeringsresultat. Den

rapporten är ett viktigt underlag för bostadsrättsföreningens underhållsplanering och allmänna skötsel av fastigheterna.

Upptäckte strålning

I samband med miljöinventeringen av fastigheterna i bostadsrättsföreningen Nyrågen upptäcktes ett tidigare okänt strålningsproblem.

– Ja, vi upptäckte kraftigt förhöjd strålning i vissa lägenheter, säger Börje Hedling, ordförande i Nyrågen. Det var kabeldragningar som gav upphov till oacceptabelt starka magnetfält i dessa lägenheter. Elektriker kopplades genast in och de drog bland annat en ny matarkabel. Dessutom elsanerades det gamla pannrummet.

– Miljöinventering med MIBB är en utmärkt möjlighet att hitta dolda fel som annars kan vara svårupptäckta, fortsätter Börje Hedling.

Rekommendationer för innemiljön i bostäder

hämtade från Socialstyrelsens allmänna råd, Statens Strålskyddsinstitut och Boverket.

Väsentliga delar av innemiljön	Inventeringsområden	Riktvärden	Kommentar
Värmekomfort	rumstemperatur	18–24°C (operativ temperatur) < 18°C – olägenhet för människors hälsa	Allmänna råd från Socialstyrelsen 1988:2. Det kan finnas avtal mellan hyresgästföreningen/fastighetsägaren som reglerar lägsta temperatur
	golvtemperatur	> 16–18°C < 27°C	Socialstyrelsen Meddelandeblad nr 1/90
	temperaturskillnad 0,1–1,1 m över golv	max 3°C	Allmänna råd från Socialstyrelsen – 1988:2
	köldbryggor strålningstemperatur-	≤ 10°C fr. fönster/vägg ≤ 5°C vid takvärme	Kallare del av vägg. Allmänna råd från Socialstyrelsen – 1988:2
	luftturbulens/lufthastighet	< 0,15 m/sek	Socialstyrelsen 1988:2
Lukt	besvärande lukt	”näsa” – stäm av med de boende	Fungerande ventilation Godkänd OVK
Ljud/vibrationer	störningar utifrån och från installationer	”örat” – stäm av med de boende	
Ljus	störningskällor – flimmer, starkt ljus, bristande dagsljus	”ögat” – stäm av med de boende	
Strålning	radon	< 200 Bq/m ³	From 24 juni 2004 är riktvärdet för radon i de allmänna råden om tillsyn enligt miljöbalken – radon i inomhusluft 200Bq/ m ³ för samtliga fastigheter.
	elektriska fält från elnät magnetiska fält	< 10 V/m < 0,2 µT	
Varmvatten	temperatur vid tappställe	50–65°C	< 50°C legionellarisk > 65°C skållningsrisk
Fukt och mikroorganismer	relativ fuktighet (RF)	från ca 10 % vintertid till ca 80 % sommartid	Allmänna råd från Socialstyrelsen – SOSFS 1999:21
	fukttillskott	0–3 g/m ³	Allmänna råd från Socialstyrelsen – SOSFS 1999:21
Energi/resurs-användning	värme, el, vatten	deklarerar	

Fördelar med miljöinventering med MIBB

- Bättre miljö inomhus och utomhus
- Fel och brister upptäcks i tid, vilket sparar pengar på sikt och förebygger miljöproblem
- Fastighetsägarna möter samhällets ökade krav
- De boende blir engagerade genom större boinflytande, vilket ger färre klagomål
- Bättre kommunikation mellan fastighetsägare/ bostadsrättsförening och boende
- Fastighetsägare och bostadsrättsförening får kunskap om hur man åstadkommer och bibehåller en god boendemiljö
- Ökade kunskaper och ökat intresse leder till bättre kontroll på drifts- och underhållskostnader
- Ger underlag för underhållsplan
- Fastigheten blir attraktivare på marknaden
- Ökad trivsel, gemenskap och trygghet ger en positiv spiral.

För uppgifter om certifierade miljöinventerare, se:

www.riksbyggen.se
www.hsb.se
www.bygging.se
www.sscab.se
www.tyrens.se
www.swedcert.se
www.miljobesiktning.com

Kontaktuppgifter

Hyresgästföreningen

Gunilla Åsvik,
Hyresgästföreningen Riksförbundet
gunilla.asvik@hyresgastforeningen.se
Telefon: 08-791 02 06
Hemsida: www.hyresgastforeningen.se

SABO

Patrizia Finessi, SABO
patrizia.finessi@sabo.se
Telefon dir: 08-406 53 37
Hemsida: www.sabo.se

Fastighetsägarna

Bengt Wänggren, Fastighetsägarna
bengt.wanggren@fastighetsagarna.se
Telefon: 08-613 57 60
Hemsida: www.fastighetsagarna.se

HSB

Mia Torpe, HSB Riksförbund
mia.torpe@hsb.se
Telefon: 070-643 00 08
Hemsida: www.hsb.se

Riksbyggen

Kjell Berndtsson, Riksbyggen
kjell.berndtsson@riksbyggen.se
Telefon: 08-698 41 33
Hemsida: www.riksbyggen.se